

רע"פ 674/13 - יורי ליטווק נ' מדינת ישראל

רע"פ 674/13 - יורי ליטווק נ' מדינת ישראל עליו

רע"פ 674/13

יורי ליטווק

נגד

מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

[28.01.2013]

כבוד השופט ח' מלצר

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מיום 02.01.2013 בתיק עפ"ג 32631-10-12 שניתן על ידי כב' השופטים ר' לורך, ע' וינברג-נוטוביץ ו-צ' דותן, וכן בקשה לעיכוב ביצוע פסק הדין בשם המבקש - עו"ד משה זכות

החלטה

1. לפני בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז (כב' השופטות: ר' לורך ו-ע' וינברג-נוטוביץ, וכב' השופט צ' דותן) מתאריך 02.01.2013 ב-עפ"ג 32631-10-12, בגדרו נדחה ערעורו של המבקש על גזר דינו של בית משפט השלום בפתח תקווה (כב' סגנית הנשיאה, השופטת ל' לב און) מתאריך 13.09.2012 ב-ת"פ 8930-12-11. לצד בקשת רשות הערעור, הגיש המבקש גם בקשה לעיכוב ביצוע פסק דינו של בית המשפט המחוזי הנכבד. להלן יפורטו בתמציתיות הנתונים הנדרשים להכרעה בבקשות.

תמצית העובדות וההליכים הקודמים

2. נגד המבקש הוגש בתאריך 09.12.2011 כתב אישום, בגדרו נטען כי בין השנים 2000-2003 היה המבקש אדריכל עצמאי. במהלך שנים אלה, כך על פי כתב האישום, פעל המבקש במרמה, עורמה ותחבולה על מנת להתחמק מתשלום מס, בדרכים הבאות: אי-הכללת מלוא התמורה ששילמו לו לקוחותיו בחשבוניות שאותן הוציא, הכנת פנקסי חשבוניות כוזבים, והשמטת הכנסות מהדו"חות שהוגשו לפקיד השומה בשנות המס 2000-2003. בסך הכל, על פי הנטען, השמיט המבקש הכנסות בסך של 496,432 ש"ח, וזאת בכוונה להתחמק מתשלום מס.

נוכח עובדות נטענות אלה, הואשם המבקש בארבע עבירות השמטת הכנסה מתוך דו"ח (עבירה לפי סעיף 220(1) לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש] (להלן: הפקודה)), ארבע עבירות של הכנת פנקסי חשבוניות כוזבים (עבירה לפי סעיף 220(4) לפקודה), וארבע עבירות של שימוש במרמה, עורמה ותחבולה (עבירה לפי סעיף 220(5) לפקודה).

3. בתאריך 22.12.2011 הודיעו הצדדים לבית משפט השלום הנכבד כי הגיעו ביניהם להסדר טיעון, שעיקריו הינם: המבקש יודה בכל עובדות כתב האישום, המשיבה תטען לעונש מאסר בפועל של 8 חודשים, ואילו הסניגור יעתור להשתתף עונש מאסר של 4 חודשים, אשר ירוצה בדרך של עבודות שירות. עוד הוסכם כי בית המשפט ישית על המבקש קנס ועונש מאסר על תנאי לפי שיקול דעתו.
- עוד באותו יום, הודה המבקש, על פי הסדר הטיעון, בכל עובדות כתב האישום - ובהתאם הורשע בכל העבירות שיוחסו לו. בית משפט השלום הנכבד נעתר לבקשת המבקש, והורה על עריכת תסקיר מטעם שירות המבחן, לצורך בחינת האפשרות לריצוי עונש המאסר שיושת על המבקש בדרך של עבודות שירות. לצורך כך, דחה בית משפט השלום הנכבד את ישיבת הטיעונים לעונש לתאריך 24.05.2012. למען שלמות התמונה יצוין, כי בתסקיר הנ"ל המליץ שירות המבחן להשית על המבקש עונש אשר ירוצה בדרך של עבודות שירות.
4. בתאריך 13.09.2012 ניתן גזר הדין בעניינו של המבקש. בית משפט השלום הנכבד כיבד את הסדר הטיעון שנכרת בין הצדדים, ובסופו של גזר דין מנומק ומפורט כדבעי השית על המבקש את העונשים הבאים: 7 חודשי מאסר לריצוי בפועל, 12 חודשי מאסר על תנאי, כשהתנאי הוא שהמבקש לא יעבור מן העבירות שבהן הורשע בתוך שלוש שנים, וקנס בסך של 40,000 ש"ח. מיד בסמוך למתן גזר הדין, עתר המבקש לעכב את ריצוי העונש. בית משפט השלום הנכבד קיבל את הבקשה, וקבע כי כל רכיבי גזר הדין יעוכבו למשך 40 יום, דהיינו עד לתאריך 23.10.2012.
5. על פסק דינו של בית משפט השלום הנכבד הגיש המבקש ערעור לבית המשפט המחוזי הנכבד. לצד הערעור, הגיש המבקש בתאריך 21.10.2012 (קרי, יומיים בלבד בטרם שיחלפו 40 הימים אותם קבע בית משפט השלום) גם בקשה לעיכוב ביצוע עונש המאסר בפועל שהושת עליו. בית המשפט המחוזי הנכבד נעתר לבקשה, ובהחלטתו מתאריך 21.10.2012 קבע כי ריצוי עונש המאסר בפועל יעוכב "עד החלטה אחרת". כאן המקום לציין, כי המבקש לא צירף את הבקשה הנ"ל, או את ההחלטה בה - לבקשות שבפני.
6. בפסק דינו, התייחס בית המשפט המחוזי בעיקר לשלוש הסוגיות המרכזיות שהעלו הצדדים, והן: העובדה כי המבקש לא הסיר כלל את המחדל שבגיניו הורשע (דהיינו, לא שילם ולו מקצת מהמס שהעלים), סוגיית הזמן הרב שחלף בין מועד ביצוע העבירות לבין מועד מתן גזר הדין, ומידת המשקל שיש ליתן לנסיבותיו האישיות של המבקש. ביחס לאי-הסרת המחדל קבע בית המשפט המחוזי הנכבד כי: "בתי המשפט רואים בהסרת המחדל שיקול כבד משקל להקלה בעונש ואי הסרתו מהווה שיקול לחומרה... בענייננו מאז נעברו העבירות בשנת 2000 ואילך [ולכן] היה בידי המערער [המבקש כאן - ח"מ] די זמן לנסות להסיר את המחדלים ולו באופן חלקי, דבר שלא נעשה על ידו".

ביחס לחלוף הזמן, ציין בית המשפט המחוזי הנכבד כדלקמן: "התקבלו הסברים לזמן הרב שחלף ואף שחלפו שנים מאז ביצוע העבירות עד מועד גזר הדין, אין בכך כדי להביא להקלה בעונש מעבר למוסכם בהסדר הטיעון. הדברים היו ידועים היטב בעת שהסדר הטיעון הושג (בחודש דצמבר 2011) ונשקלו במסגרתו".

למען שלמות התמונה בנוגע לסוגיה זו, אציין כי אותם "הסברים" אליהם כיוון בית המשפט המחוזי התקבלו במהלך הדיון בערעור (בעמ' 5-6 לפרוטוקול מתאריך 17.12.2012, שם התייחסו הצדדים גם להסברים שניתנו במהלך הדיון בבית משפט השלום - ראו בעמ' 5 לפרוטוקול מתאריך 24.05.2012), וכן במסמך שכותרתו: "הודעה לבית המשפט" מתאריך 18.12.2012, אותו הגישה באת-כח המשיבה לבית המשפט המחוזי בהתאם לסיכום בין הצדדים, ובו פירוט נוסף של הסיבות לעיכוב בתיק. אדגיש, כי המבקש לא צירף לבקשות שפני את הפרוטוקולים האמורים, או את ההודעה הנ"ל (יחד עם זאת, המבקש כן צירף את עמ' 3-4 לפרוטוקול הדיון בשלום, אך נמנע, מטעמיו, מלצרף את עמ' 5-8). באשר לנסיבות האישיות של המבקש, סיכם בית המשפט המחוזי את ההלכה, וקבע כי: "הלכה ידועה היא כי בעבירות כלכליות, הנסיבות האישיות נסוגות מפי [צ"ל: "מפני" - ח"מ] האינטרס הציבורי, אותו יש להעדיף, על מנת להרתיע". לפיכך, דחה בית המשפט המחוזי הנכבד את ערעור המבקש על גזר דינו של בית משפט השלום הנכבד. בהתאם, קבע בית המשפט המחוזי כי על המבקש להתייבב לריצוי מאסרו עד לתאריך 03.02.2013.

מכאן הבקשות שבפני. למען הנוחות, יתמקד הדיון שלהלן בבקשת רשות הערעור בלבד.

טענות המבקש

7. טענתו המרכזית של המבקש הינה לשיהוי, אשר בא לידי ביטוי, כך על פי המבקש, בכך שהעבירות בוצעו בשנים 2000-2003, דהיינו לפני 10-13 שנים ביחס למועד בו אנו נמצאים כיום. עוד טוען המבקש בהקשר זה, כי כבר בשנת 2007 הוא נחקר - ואף הודה - בעבירות שיוחסו לו, בעוד כתב האישום הוגש רק בשנת 2011, והרשעתו - ללא ניהול הוכחות - התרחשה בשנת 2012. לשיטת המבקש, מדובר בשיהוי ניכר, ולכן: "ראוי ליתן משקל משמעותי לחלוף הזמן, כך שהמבקש לא ישב במאסר ממשי מאחורי סורג ובריח".

לצד טענת השיהוי, חוזר המבקש על טענותיו ביחס לנסיבות האישיות, שעיקרן נשען על: העובדה כי הוא בן 67, ומצבו הבריאותי "בכי רע", כדבריו; היותו עולה מברית המועצות לשעבר; העובדה כי הוא ואישתו נותרו, לגרסתו, חסרי כל; עברו הפלילי הנקי יחסית; וכן המלצת שירות המבחן לפיה המבקש כשיר לשאת את עונשו בדרך של עבודות שירות. דיון והכרעה

8. לאחר שעיינתי בבקשת רשות הערעור על נספחיה, וכן בחומרים רלבנטיים נוספים שלא צורפו לבקשה, הגעתי לכלל מסקנה כי דין בקשת רשות הערעור להידחות. להלן יפורטו בקצרה הנימוקים למסקנתי זו.

9. כל טענותיו של המבקש מתמקדות בחומרת העונש שהושת עליו, ולמען הדיוק - בעונש המאסר בפועל, שנקבע כי ירוצה במאסר של ממש, ולא בדרך של עבודות שירות. במצב דברים זה, נדרש המבקש להראות כי העונש שהושת עליו סוטה משמעותית מן הענישה המקובלת בסוג העבירות שבהן הורשע. כך סוכמה ההלכה בנושא ב-רע"פ 8192/12 עכאשה נ' מדינת ישראל (20.11.2012) (להלן: עניין עכאשה):

"הלכה אשר יצאה מלפני בית-משפט זה קבעה, כי טענות בעניין חומרת העונש אינן מקימות, כשלעצמן, עילה למתן רשות ערעור בפני בית-משפט זה, אלא באותם מקרים שבהם בתי-המשפט דלמטה סטו באופן ניכר מרף הענישה המקובל והראוי, בנסיבות אותו עניין (ראו, רע"פ 7822/12 פלוני נ' מדינת ישראל (06.11.2012); רע"פ 3964/12 אבו כף נ' מדינת ישראל (23.05.2012); רע"פ 7291/12 יעקב נ' מדינת ישראל (15.10.2012))" (ההדגשה במקור).

10. בענייננו, אין למעשה מחלוקת כי עונשו של המבקש אינו חורג ממדיניות הענישה המקובלת, ודאי שלא באופן ניכר (כפי שציין בהגינות עו"ד פרופ' דוד ליבאי, אשר ייצג את המבקש בפני בית המשפט המחוזי הנכבד - ראו בעמ' 1 לפרוטוקול הדיון מתאריך 17.12.2012). זאת ועוד: כפי שציין בית המשפט המחוזי, העונש שהושת על המבקש תואם את הסיכום בין המבקש לבין המשיבה, כפי שזה השתקף בהסדר הטיעון בין הצדדים. לפיכך, המסקנה הבלתי נמנעת היא שהמבקש לא הצליח להראות כי יש בעניינו הצדקה להתערבותו של בית משפט זה בעונשו, אשר בו דנו כבר שתי הערכאות הנכבדות קמא.

לפיכך, נראה כי אין בידי המבקש להצביע על טעם המצדיק מתן רשות ערעור על פי המבחנים שנקבעו לכך בפסיקתו של בית משפט זה (וזאת ציין אף המבקש עצמו, בפסקה 3 לבקשת רשות הערעור). חלף זאת, המבקש טוען כי: "על פי שיקולי הגינות וצדק משפטי ראוי גם ראוי ליתן רשות ערעור לקבל הערעור ולהורות על ריצוי העונש בעבודות שירות", תוך שהוא מפנה לדברים שנאמרו בפסקה 12 ב- עניין עכאשה הנ"ל:

"בית-משפט זה קבע, כי ייתכנו מקרים מיוחדים וחריגים, אשר, חרף העובדה שהם אינם מעוררים כל סוגיה משפטית רחבת היקף, ייעתר בית-המשפט לבקשת רשות ערעור, משיקולי צדק".

יחד עם זאת, בהמשך הדברים, נקבע בעניין עכאשה כדלקמן:

"הנני סבור, כי המקרה הנדון אינו נמנה על אחד מאותם מקרים מיוחדים, אשר בהם ראוי, מטעמים של צדק, להעניק רשות ערעור, על-מנת לדון בעניינו של המבקש ב'גלגול שלישי'. ולפיכך, דין הבקשה להידחות, אף מטעם זה".

סבורני, כי דברים אלה כוחם יפה גם בעניינו של המבקש שבפני. אנמק את מסקנתי זו מיד בסמוך.
11. אפתח בטענתו המרכזית של המבקש, היא טענת השיהוי. כזכור, האופן שבו הציג המבקש את הדברים הינו כזה: התקופה שבה בוצעו העבירות על ידי המבקש הינה בין השנים 2003-2000, בעוד חקירתו התנהלה רק בשנת 2007, הרשעתו היתה בשנת 2012, וכעת אנו נמצאים בפתח שנת 2013. לפיכך, מדובר בתקופה של 10-13 שנים בין מועד ביצוע העבירות לבין המועד שבו ישא המבקש בעונש בגינן.

תחילה אדגיש, כי טענת המבקש לשיהוי עלתה - ונדחתה - הן בבית משפט השלום, והן בבית המשפט המחוזי. עקרונית, די בכך כדי לדחותה. אך גם לגופם של דברים - דומני כי רשויות האכיפה השונות סיפקו הסברים סבירים להשתלשלות האירועים והתמשכותם, ולכן אין לטענת המבקש לשיהוי על מה שתסמוך. אבהיר את הדברים להלן.

12. סבורני, כי אופן הצגת הדברים על ידי המבקש, ביחס להתמשכות ההליכים בעניינו - הינו חלקי בלבד (ואני זהיר בדבריי). עתה אפרט את השתלשלות האירועים במלואה (פירוט הנסמך על מכלול הנתונים שהוצג בפני בתי המשפט קמא):

אין חולק, כי העבירות בוצעו בשנים 2003-2000, ואילו חקירתן החלה בשנת 2007. דא עקא, שעד לשנת 2007 העבירות הנ"ל לא התגלו על ידי רשויות האכיפה, ולכן אין פלא שלא נחקרו קודם לכן.
חומר החקירה שהתאסף בתיק מכיל חמישה ארגזים, דהיינו כמות רבה מאד של מסמכים, ולכן נדרש זמן ממושך לבדיקתם. כמו כן, טבען של עבירות כלכליות, ועבירות מס ביניהן, שחקירתן מצריכה משאבים רבים, והיא נוטה להתמשך לאורך תקופת זמן ארוכה יותר מאשר עבירות פליליות "רגילות". בתום החקירה, ובמהלך שנת 2008, הגיש המבקש בקשה לקיום הליך כופר, כתחליף להליך הפלילי. בסיום בדיקת הבקשה, הוחלט לדחות את בקשתו של המבקש, וכן נדחה ערעורו של המבקש לועדת הכופר על החלטה זו.

לאחר מכן, בוצעו השלמות חקירה שונות, שכללו, בין היתר, הוצאת צווים לחשיפת שמונה חשבונות בנק, וניתוחם של הנתונים שנאספו. יודגש, כי בתום השלמות החקירה הנ"ל הוחלט בפרקליטות מיסוי וכלכלה להגיש נגד המבקש כתב אישום מצומצם, ביחס לזה שהיה אמור להיות מוגש עובר לאותן השלמות חקירה.

בתאריך 16.06.2010, בסמוך לסיום השלמות החקירה, הגיש המבקש בקשה נוספת לכופר. הדיונים בבקשתו החוזרת של המבקש נמשכו עד לתאריך 20.11.2010, כשבסופם נדחתה גם הבקשה החוזרת לכופר. המבקש זמן לשימוע במהלך פברואר 2011, ולבקשתו השימוע נערך בחודש יוני 2011. בתקופה שבין חודש יוני 2011 לבין חודש דצמבר 2011 (מועד הגשת כתב האישום) התנהלו בין הצדדים מגעים לכריתת הסדר טיעון - מגעים שאכן הבשילו והביאו להצגת ההסדר בפני בית משפט השלום הנכבד. ודוק: המבקש, שהיה מיוצג אז בידי בא-כחו הנוכחי, חתם על הסדר הטיעון בשעה שידע היטב על אופן התנהלותן של רשויות האכיפה השונות עד לנקודת זמן זו, והסכים, מרצונו, כי המשיבה תוכל לבקש מבית משפט השלום הנכבד להשית עליו עונש מאסר בפועל לתקופה של עד שמונה חודשים.

מכאן ואילך, ניהל המבקש הליך פלילי, תוך שהוא מנצל את מרבית זכויותיו הדיוניות - ועל כך אין כל טענה, כמובן. לפיכך, בין מועד הגשת כתב האישום, בחודש דצמבר 2011, לבין מועד מתן החלטתי זו - חלפו כ-13 חודשים נוספים, שבנוגע אליהם יש לדחות, מטבע הדברים, כל טענה לשיהוי.

13. תיאורה המלא של השתלשלות האירועים הכרונולוגית, כפי שהוצגה לעיל, מעלה כי רשויות האכיפה התנהלו בעניינו של המבקש באופן ובקצב סביר, ולכן לא חל פה שיהוי המצדיק התערבות בעונש שהושת על המבקש.

14. בשולי הדברים, אשוב ואציין כי המבקש, מטעמים השמורים עימו, נמנע מלצרף לבקשה שבפני את החלקים הרלבנטיים בפרוטוקול הדיונים שהתנהלו בעניינו, ושהם נשמעו הסברים מטעם באי-כח המשיבה בנוגע לסוגית השיהוי. כמו כן, המבקש לא צירף את הודעת המשיבה לבית המשפט המחוזי הנכבד, שבה פירוט נוסף ביחס לאותה סוגיה. זאת ועוד: אפילו אם אקבל, חלקית, את טענות המבקש לשיהוי בעניינו, הרי שקיים יחס הפוך בין סוגית אי-הסרת המחדל לבין סוגית השיהוי. שהרי, בשל התמשכות ההליכים, לכאורה, היו למבקש אין-ספור הזדמנויות לנסות ולהסיר, ולו באופן חלקי, את המחדלים שבגינם הורשע. ואולם, חרף העובדה שחלפו 10-13 שנים ממועד ביצוע העבירות, לא השיב המבקש דבר לקופת המדינה. במילים אחרות, אף אם התמשכות ההליכים פועלת לטובת המבקש במישור האחד, היא פועלת לרעתו במישור האחר.

15. נותר לי לדון איפוא בטענות המבקש ביחס לאי-התחשבות מספקת בנסיבותיו האישיות. אשוב ואדגיש, כי כל טענותיו של המבקש בהקשר זה נידונו בבית משפט השלום, ואף בבית המשפט המחוזי - ונדחו בשניהם. לא מצאתי כל טעם טוב לשוב ולהדרש לטענות אלה, בפעם השלישית. בנוסף, אפנה את המבקש לדברים שנקבעו בהחלטה ב-רע"פ 7135/10 חן נ' מדינת ישראל (03.11.2010), אליה הפנה גם בית המשפט המחוזי הנכבד, ולפיה: "כשעסקין בעבירות מס ככלל, כנפסק לא אחת, שיקולי ההרתעה גוברים על נסיבותיו האישיות של הנאשם, אף אם אינם מאיינים אותן" (ההדגשה הוספה - ח"מ). נוכח דברים ברורים אלה, יש לדחות גם את טענותיו של המבקש ביחס לנסיבותיו האישיות, חרף הבנתי את מצבו הבריאותי והכלכלי הנוכחי.

16. סוף דבר: נוכח כל האמור לעיל - בקשת רשות הערעור נדחית. לאור דחיית בקשת רשות הערעור, גם הבקשה לעיכוב ביצוע - דינה להידחות. כפי שקבע בית המשפט המחוזי הנכבד, המבקש יתייצב לריצוי עונשו בבית הסוהר "הדרים" בתאריך 03.02.2013 עד השעה 10:00.

ניתנה היום, י"ז בשבט התשע"ג (28.01.2013).